

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Міжнародна наукова конференція “Українська Повстанська Армія в контексті національно-визвольної боротьби народів Центрально-Східної Європи”

27-28 вересня 2012 р. у Львові відбулася Міжнародна наукова конференція “Українська Повстанська Армія в контексті національно-визвольної боротьби народів Центрально-Східної Європи”. Захід був приурочений 70-річчю створення Української Повстанської Армії. Організаторами конференції виступили Львівська обласна рада, Головне управління з питань внутрішньої політики, преси та інформації Львівської обласної державної адміністрації, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львівський національний університет ім. І. Франка, комунальне підприємство Львівської обласної ради “Доля”, Центр незалежних історичних студій. Конференція проходила у приміщеннях Львівської обласної ради за адресою: вул. Винниченка, 16 та 18 (сесійна зала, мала сесійна зала, передсесійна зала, нарадна кімната). Взяти участь у роботі конференції змогли всі охочі.

Конференція зібрала широке коло науковців з України, Франції, Чехії, Словаччини, Польщі та Литви. Всього було заявлено 48 доповідей від дослідників, які проживають і працюють у Донецьку, Дрогобичі, Житомирі, Івано-Франківську, Каунасі (Литва), Києві, Луцьку, Львові, Маріуполі, Одесі, Острозі, Парижі (Франція), Празі (Чехія), Пряшеві (Словаччина), Рівному, Тернополі. Відповідні матеріали мають вийти друком у збірнику наукових праць Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність”. З об'єктивних причин не всі учасники конференції змогли приїхати до Львова, виступити й обговорити важливі питання з актуальних проблем історії українського національно-визвольного руху середини ХХ століття, їх вплив на формування сучасної суспільно-політичної ситуації в Україні.

У відкритті конференції взяли участь в. о. директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, доктор історичних наук, професор Микола Литвин, голова Львівської обласної ради Олег Панькевич, начальник Головного управління з питань внутрішньої політики, преси та інформації Львівської обласної державної адміністрації Ірина Романів, завідувач кафедри новітньої історії України Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор історичних наук, професор Олексій Сухий; голова Каунаської делегації, депутат міської ради Каунаса (Литва) Гедимінас Буднікас та голова Львівського крайового братства ветеранів національно-визвольної боротьби Олесь Гуменюк. Олег Панькевич у своєму виступі повідомив, що 2012 рік на Львівщині оголошено роком УПА, у зв'язку з чим депутати обласної ради затвердили положення про почесну відзнаку “70-річчя створення Української повстанської армії”, якою нагороджуватимуть вояків УПА. Доповідач також підкреслив важливість наукового осмислення історії Української Повстанської Армії, що сприятиме розвитку Української держави, зокрема вирішення національних, соціальних питань та консолідації суспільства. Під час відкриття заходу заслужений артист України бандурист Остап Стахів виконав пісню “Подай, дівчино, рученьку на прощання”, а тріо бандуристів заспівало “Ох, як люблю ті наші гори”.

На пленарному засіданні першою виступила кандидат історичних наук, завідувач сектору досліджень національно-визвольного руху ХХ ст. Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Олександра Стасюк. У доповіді “Національно-державна платформа українського визвольного руху середини ХХ століття” вона окреслила теоретичні та практичні кроки ОУН на шляху зодбуття та розбудови незалежної Української держави, простежила еволюцію національно-державної платформи українських націоналістів від тоталітарних до демократичних ідей, проаналізувала причини і глибину ідейно-програмних змін. На цьому ж засіданні також виступили: аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександр Пагіря із темою “Діяльність ОУН та УПА на тлі революційних, визвольних та антиколоніальних рухів Європи та Азії”, доктор історичних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Леонід Зашкільняк – “Спірні питання українсько-польського конфлікту на Волині і в Галичині в роки Другої світової війни”, професор Микола та Магда Мушинки – “Обставини і місце загибелі Степана Стебельського (Хріна)”. Після пленарного засідання відбулися заплановані презентації нових видань з історії українського визвольного руху ХХ століття.

Після обідньої перерви доповідачі виступали у двох секціях: № 1 “Український визвольний рух середини ХХ століття в суспільній та науковій думці” та № 2 “Боротьба ОУН і УПА крізь призму мікроісторії та біографістики”. У першій секції керували роботою Олександра Стасюк і Галина Стародубець, у другій – Володимир Трофимович і Михайло Романюк. Секції працювали впродовж двох днів.

У секції № 1 з доповідями виступили: доктор історичних наук, професор Київського інституту економіки, екології і права Анатолій Русначенко – “Дискусії з програмових питань у середовищі керівництва визвольного руху та їхні наслідки”; кандидат історичних наук, старший викладач Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького Тарас Гривул – “Вишкільна діяльність ОУН на підрадянській території в 1939–1941 рр.”; доктор історичних наук, професор Житомирського державного університету імені Івана Франка Галина Стародубець – “Волинь 1943 р. – територія конфлікту чи консолідації українських самостійницьких сил”; кандидат історичних наук, доцент Донецького юридичного інституту Дмитро Титаренко – “«Просвіта» на теренах Східної України в період нацистської окупації як чинник громадського життя”; кандидат історичних наук, перший заступник генерального директора Національного музею “Меморіал пам’яті жертв голодоморів в Україні” Леся Онишко – “Голодомор і реакція ОУН”; доктор історичних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Олексій Сухий – “Сучасна національна історіографія Української Повстанської Армії: напрями, дослідження, візії”; доктор історичних наук, професор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Василь Футала – “Націоналізм ОУН у сучасному науковому дискурсі”; молодший науковий співробітник сектору досліджень національно-визвольного руху ХХ ст. Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України Роман Грицьків – “Українська Повстанська Армія: польська історіографія проблеми”; кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії НАН України Яна Примаченко – “Північноамериканська історіографія українського національно-визвольного руху як фактор впливу на морально-правову оцінку боротьби ОУН-УПА”; науковий співробітник Національного музею історії України Олександр Кучерук – “Програмне осмислення війни і війська в документах ОУН доби Євгена Коновальця”; кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник сектору досліджень національно-визвольного руху ХХ ст. Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України Микола Посівнич – “Воєнна доктрина українських націоналістів” Михайла Колодзінського”; кандидат історичних наук, доцент Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова Олександр Музичко – “ОУН в боротьбі за історичну пам’ять українців: етапи, напрями діяльності, особливості” та ін.

Олексій Сухий проаналізував публікації з історії визвольного руху в період державної незалежності України, здійснив інформативне та теоретичне осмислення цього важливого етапу національної історії на підставі нових документальних комплексів і здобутків сучасної історіографії. Роман Грицьків висвітлив основні етапи розвитку польської історіографії Української Повстанської Армії, схарактеризував методологічні та ідеологічні особливості дослідження тематики українсько-польських відносин у комуністичний та сучасний періоди, виокремив п’ять етапів розвитку сучасної польської історіографії УПА, здійснив комплексне узагальнення польських досліджень українського визвольного руху згідно з жанровим, тематичним, концептуальним та фактографічним наповненням. Яна Примаченко приурочила доповідь північноамериканській історіографії українського національно-визвольного руху як чиннику впливу на морально-правову оцінку боротьби ОУН і УПА в сучасному історичному та соціокультурному дискурсах. Авторка розкрила складні взаємини у середовищі української діаспори та політику урядів США та Канади, зокрема процес повторної люстрації емігрантів з СРСР на предмет причетності до воєнних злочинів на межі 70–80-х рр. ХХ ст., формування українського мартирологічного нарративу Другої світової війни. Цей нарратив, за словами Яни Примаченко, залишається панівним у сучасній українській історіографії, породжуючи гострі суспільні та історичні дискусії, і справляє потужний вплив на морально-правову оцінку низки контроверсійних сторінок історії ОУН і УПА. Микола Посівнич на підставі архівних документів та спогадів висвітлив діяльність Михайла Колодзінського в українському визвольному русі, показав його роль у тогочасних суспільно-політичних процесах у Західній Україні та формування як провідного діяча ОУН в еміграції та військового керівника Карпатської Січі. Олександр Музичко торкнувся ролі ОУН у боротьбі за історичну пам’ять українського народу. Автор зробив висновок про те, що боротьба за історичну пам’ять належала до найважливіших питань у тактиці ОУН, що було пов’язано з особливостями націоналістичної ідеології. Методи ОУН були прямими (організація свят, лекції, читання) та опосередкованими (видання преси, використання псевд на честь героїв української історії та ін.). Діяльність ОУН, на думку Олександра Музичка, була ефективною, адже слідувала чітким ідеологічним постулатам та мала значну підтримку серед різних верств населення.

У секції № 2 з доповідями виступили: доктор історичних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Костянтин Кондратюк – “Галичина і Волинь у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)”; кандидат історичних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки Микола Кучерепа – “ОУН на Волині: 1939–1941 рр.”; кандидат історичних наук, доцент Київського національного університету будівництва і архітектури Василь Деревінський –

“Висвітлення діяльності руху Опору 1940–1950-х рр. на сторінках журналу «Український вісник»; учитель історії та правознавства ЗОШ І-ІІ ст. с. Мар’янівка на Тернопільщині Сергій Волянук – “Формування та діяльність сотні «Буйні»”; кандидат історичних наук, доцент Маріупольського державного університету Юрій Рябуха – “Діяльність ОУН на теренах Східної України під час Другої світової війни (на прикладі міста Маріуполя)”; кандидат філологічних наук, науковий співробітник Інституту народознавства НАН України Євген Луньо – “Основні героїчні мотиви повстанського героїчного епосу (на основі матеріалів з Яворівщини)”; провідний науковий співробітник Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери Василь Тимків – “Вивчення могил вояків УПА і підпільників ОУН на Прикарпатті: історія та сучасний стан”; доктор історичних наук, професор Національного університету “Острозька академія” Володимир Трофимович – “Збройне протистояння радянського режиму і повстанського підпілля на Любомльщині у післявоєнний період”; здобувач Національного університету “Острозька академія” Сергій Іванов – “Націоналістичний рух Опору на Острозьчині в період німецької окупації (1941–1944)”; студент факультету міжнародних відносин Національного університету “Острозька академія” Андрій Сухих – “Націоналістичний рух Опору на Новоград-Волинщині під час Другої світової війни”; молодший науковий співробітник сектору досліджень національно-визвольного руху ХХ ст. Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, директор Центру незалежних історичних студій Михайло Романюк – “Використання спецзасобів у боротьбі з націоналістичним підпіллям Золочівської округи ОУН”; директор Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери Ярослав Коретчук – “Рогатинська округа ОУН: структура та керівний склад в 1945–1954 рр.”; кандидат історичних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка Руслан Сіромський – “Діяльність районного керівника ОУН Городоччини Михайла Шевчука – «Юрка» крізь призму архівних документів”; кандидат історичних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка Володимир Качмар – “Студентство Львівського університету у політичному «процесі 59-ти»; кандидат історичних наук, старший викладач Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького Ольга Бежук – “Випускниці Українського Інституту для дівчат у Перемишлі у визвольній боротьбі ОУН та УПА”; кандидат історичних наук, доцент Львівської комерційної академії, заступник директора Центру незалежних історичних студій Андрій Сова – “Обставини загибелі шефа Головного Військового Штабу Української Повстанської Армії Дмитра Грицяя”; кандидат історичних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка Ярослав Онищук – “Пошуково-ексгумаційні дослідження поховань вояків УПА на Львівщині” та ін.

Зокрема, Костянтин Кондратюк розкрив суть соціально-економічної, культурно-освітньої та репресивно-каральної політики радянського і німецького режимів у Галичині та Волині. На підставі великого фактичного матеріалу він висвітлив діяльність руху Опору проти окупантів. Микола Кучерепа проаналізував процеси становлення і функціонування радянських державних структур, соціально-економічних перетворень, зміни в різних галузях на території Волині у 1939–1941 рр. Основну увагу дослідник приділив національно-визвольному рухові. Жваве зацікавлення викликала доповідь Михайла Романюка, у якій на підставі раніше засекречених архівних документів було проаналізовано використання органами МДБ наприкінці 1940 – на початку 1950 рр. у боротьбі з націоналістичним підпіллям на Золочівщині оперативної техніки та спеціальних засобів. На конкретних прикладах дослідник розкрив спосіб застосування радіосигналізаційних апаратів “Тривога”, спецпрепарату снодійно-паралітичної дії “Нептун-47”, мін-сюрпризів та інших спецзасобів. Руслан Сіромський висвітлив основні віхи життя та діяльності районного провідника ОУН Городоччини Михайла Шевчука (“Юрка”). Окремий наголос він зробив на його співпраці з чільними керівниками українського націоналістичного підпілля, характеристиці збройних акцій, переїзду у Вінницю. Андрій Сова свою доповідь присвятив провідному діячеві українського визвольного руху Дмитрові Грицяю, який у роки Другої світової війни від січня 1944 р. до грудня 1945 р. очолював Головний Військовий Штаб Української Повстанської Армії. На підставі неопублікованих документів ОУН, які зберігаються у Мюнхені, автор відтворив чотири останні дні життя Дмитра Грицяя, а також розглянув обставини його загибелі у Празькій в’язниці. Цікавим був виступ Ярослава Онищука про особливості пошуково-ексгумаційних досліджень поховань вояків УПА на Львівщині.

Грунтовними та новаторськими на конференції були виступи під час дискусій. Зокрема, Іван Пусько (Пущук), відомий своїми книгами про польсько-українське протистояння на Волині у 1930–1940-х рр., озвучив точну кількість жертв Волинської трагедії 1943 р. Дані свідчать про завищені в десятки разів цифри поляків та занижену кількість жертв серед українців.

На підсумковій прес-конференції було підбито підсумки роботи, обговорено актуальні проблеми історії українського національно-визвольного руху середини ХХ століття, його вплив на формування сучасної суспільно-політичної ситуації в Україні. Учасники окреслили перспективи подальших досліджень та прийняли ухвалу такого змісту:

“Український визвольний рух середини ХХ століття, незважаючи на складність, багатшаровість, суперечності та трагічні сторінки, увійде в історію України як черговий етап боротьби українського

народу за свою незалежність. Боротьба УПА стала великою моральною перемогою нашого народу, символом незламності й нескореності його духу.

1. Справді демократична й незалежна Україна повинна знати всю правду про свою історію і сприяти вільному її вивченню. Це сприятиме відновленню історичної пам'яті народу та стане орієнтиром національної ідентифікації наступних поколінь, для яких вітчизняна історія повинна стати стрижнем національного та громадянського виховання.

2. Глибоке і критичне осмислення українського визвольного руху середини ХХ ст. та адекватне висвітлення результатів праці науковців у ЗМІ дасть змогу усунути численні ідеологічні та методологічні інсинуації і штампи щодо оцінки ОУН та УПА, дозволить подолати проблему поляризації України на Схід і Захід.

3. Заявляємо про неприпустимість застосування командно-адміністративних методів щодо української історичної науки і застерігаємо владу від повернення до сумної і небезпечної практики тоталітарного минулого. Виступаємо проти політизації історії та використання її нечесними політиками у прагматичних цілях, зокрема, як один зі складників політтехнологій під час проведення виборчих кампаній. Наполягаємо на припиненні антинаукової практики вилучення окремих історичних подій і фактів зі шкільних підручників та посібників для вищих навчальних закладів.

4. Вимагаємо від Верховної Ради України визнати на державному рівні ОУН і УПА стороною, яка воювала за Українську державу та надати їй воїнам статусу учасників бойових дій у Другій світовій війні з відповідними соціальними гарантіями. Цей закон матиме надзвичайно важливе суспільно-політичне та моральне значення, оскільки сприятиме відновленню історичної справедливості, підвищенню авторитету України на міжнародній арені, закладе підвалини реального примирення та консолідації суспільства.

5. Поділяємо стурбованість громадськості тим, що проект Закону України "Про засади державної мовної політики" спрямований на розмивання державного статусу української мови, звуження сфер її впливу, надто у східних і південних регіонах України, сприяє подальшому витісненню її із ЗМІ, галузі освіти та культури. Вимагаємо від влади припинити антиукраїнську політику та закликаємо небайдужих приєднуватися до створення і розгортання діяльності громадських комітетів захисту української мови".

Учасники конференції також мали змогу ознайомитися із чудовою експозицією Музею національно-визвольної боротьби у Львові (вул. М. Лисенка, 23) та переглянути історико-документальний фільм "Отець Кадило" про греко-католицького священника Василя Шевчука, капелана Перемишльського куреня УПА на Закарпатті. Символічно, що тема конференції зуміла зацікавити та об'єднати наукову громадськість практично всієї України.

Андрій Сова

VI Міжнародна наукова конференція "Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей"

12-13 квітня 2013 року у Національному університеті "Острозька академія" традиційно відбулася VI Міжнародна наукова конференція на тему "Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей", організатором якої виступила кафедра культурології та філософії. Цьогоріч конференція зібрала близько двохсот заявок на участь, зокрема, з України, Польщі, Румунії, Росії, Білорусі. Наукова робота розпочалась із пленарного засідання, яке відкрив головний організатор конференції Микола Зайцев, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри культурології та філософії в Національному університеті "Острозька академія". Вітальне слово від ректора університету виголосив перший проректор з навчально-наукової роботи, доктор філософських наук, проф. Петро Кралюк. Також зі вступним словом виступив декан гуманітарного факультету, доктор педагогічних наук, проф. Василь Жуковський, який підкреслив великий спектр запропонованих тем та шляхів осмислення феномена ідентичності.

Пленарне засідання продовжили дві заплановані доповіді з різними теоретико-методологічними підходами до тлумачення ідентичності. Спочатку Марина Савельєва, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології Центру гуманітарної освіти НАН України, виголосила доповідь на тему "Рецепція ідей як неможливість збереження особистісної творчої ідентичності", де намагалися розкрити погляд на ідентичність із психоаналітичної парадигми. Дослідниця сфокусувалася на творчості Федора Достоєвського як ідеального пацієнта Зигмунда Фрейда, а відтак ідентичність інтерпретувалась як результат травми. Натомість проф. Петро Кралюк запропонував доповідь "Проблема культурної ідентичності поляків, українців та росіян у творчості польських слов'янофілів XIX ст. Іполіта Терлецького та Францішека Духінського", яка викликала жваву дискусію і в такий спосіб налаштувала на сприятливу інтелектуальну атмосферу конференції вже у секційній роботі.

Перша секція була приурочена сучасним стратегіям ідентичності. Науковці, які брали в ній участь, обговорили ідентифікацію та ідентичність як чинники самовизначення особистості (Валерій Павлов), феномен сучасної віртуальної реальності (Євгенія Більченко), проблему ідентичності в горизонті невизначених координат сучасності (Інна Голопич), концепт самоідентичності в контексті постнекласичних досліджень (Любов Мазур) та ін.

У роботі третьої і четвертої секцій “Модерні та постмодерні пошуки ідентичності” та “Проблеми політичної ідентичності. Проблеми ідентичності національних та етнічних меншин у сучасних багатокультурних суспільствах” взяло участь близько 30 осіб. У своїх доповідях учасники конференції охопили широке коло питань модерних і постмодерних пошуків ідентичності в полікультурних суспільствах. Підходи до аналізу цих питань викликали інтерес та породжували жваві дискусії.

Помітними в цьому плані стали виступи Тетяни Нагорняк, кандидата політичних наук, доцента кафедри політології Донецького національного університету, Олени Чальцевої, кандидата історичних наук, доцента кафедри політології Донецького національного університету, Олега Онопко, аспіранта кафедри політології Донецького національного університету, та Олега Саакяна, студента історичного факультету цього ж університету, які у своїх виступах проаналізували проблему поєднання регіональної та національної ідентичностей у процесі національного брендингу, проблему самоідентифікації етнічних груп в етнонаціональних конфліктах, державну політику міфотворчості як важливого чинника політичної ідентифікації індивіда та вплив політичної ідентичності на електоральний розкол України.

Аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Тимур Литвин у доповіді “Культурна ситуація постмодерну: плюралізм як антитеза ідентичності” розглянув співвідношення ідентичності та плюралізму як головного тренду сучасних соціокультурних процесів, обґрунтував їх залежність від процесів глобалізації, мультикультуралізму та змін, що зазнає сучасна капіталістична система.

У виступі Миколи Зайцева, доктора філософських наук, завідувача кафедри культурології та філософії Національного університету “Острозька академія”, “Ідентичність як проблема сучасної соціокультурної ситуації” проблема ідентичності була розглянута як одна з доконечних проблем сучасного соціокультурного поступу. Було показано її залежність від зростаючої динаміки соціокультурних процесів сучасності, зокрема, було показано зростання еміграційних процесів.

Цікавою постановкою питання був позначений виступ кандидата філософських наук, викладача кафедри культурології та філософії Національного університету “Острозька академія” Максима Карповця, який проаналізував взаємозалежність таких феноменів, як тіло, мода та ідентичність. Доповідач вдало окреслив ідентифікаційний аспект моди і взаємозалежність образу тіла з ідентифікаційними образами часу. Особливий інтерес викликав аналіз постмодерних варіацій взаємозалежності тіла, моди та ідентичності.

Своєю чергою, було проаналізовано стратегії конструювання ідентичності у літературних та візуальних практиках. Так, Галина Глодзь, аспірантка кафедри філології Національного університету “Києво-Могилянська академія”, розповіла про дві моделі ідентичності у романах Курта Воннегута “Колиска для кицьки” та “Балаган”. Уже Дарина Мельник, студентка магістеріуму спеціальності “Теорія літератури” Санкт-Петербурзького державного університету, репрезентувала оригінальні шляхи вибудовування ідентичності у культурній реальності дому. До аналізу було залучено фільми “Дім із піску й туману” В. Перельмана та “Порожній дім” К. Кі Дука.

Студентка магістеріуму спеціальності “Культурологія” Національного університету “Острозька академія” Валерія Коновалова акцентувала на впливі сучасних біотехнологій на формування особистості та її ідентичності. Зокрема, було поставлене запитання про антропологічність самоідентичності людини, яка усвідомить своє штучне створення. Якою мірою вона буде співвідносити себе з іншими людьми?

Білик Ганна, аспірантка кафедри теорії культури і філософії науки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, у доповіді на тему “Стратегії конструювання ідентичності для іншого”, потрактовуючи ідентичність як самість та “Я-концепція”, зміст якої можливо виявити через постать ідентифікатора, розглянула деякі стратегії конструювання ідентичності “іншого”. Проаналізувала роль, яку відіграють у цьому процесі стереотипи, негативізми та пояснювальні схеми.

Заслугує на увагу виступ Дмитра Гордієнка, магістра історії, молодшого наукового співробітника відділу вивчення і публікації зарубіжних джерел з історії України Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, який проаналізував античну спадщину українських земель як чинника європейської ідентичності України.

Актуальні для сучасності питання впливу Інтернету на формування ідентичності були розглянуті в доповіді студентки Національного університету “Острозька академія” спеціальності “Культурологія” Наталії Мачеброди. Було висловлено думку, що Інтернет є одним з наріжних чинників формування образів ідентичності сучасної молоді.

Проблему ідентифікації друга у сфері політики порушив у своїй доповіді доцент кафедри культурології та філософії, кандидат філософських наук Дмитро Шевчук. Спираючись на класичну та сучасну політичну філософію, він проаналізував особливості прояву дружби в політичному світі.

Об'єднані шоста і сьома секції працювали доволі плідно. Були заслухані цікаві доповіді аспірантів та відомих дослідників як з України, так і з-за кордону. Особливо зацікавили слухачів доповіді доктора філологічних наук, старшого співробітника Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Галини Александрової ("Історія української літератури" М. Грушевського і проблеми національної ідентичності); Валентини Школи, кандидата філологічних наук, доцента кафедри української літератури та компаративістики Бердянського державного педагогічного університету (Реалізація опозиції "національне/інтернаціональне" в українській драматургії 20–30-х років ХХ століття); Джульєтти Месхідзе, кандидата історичних наук, наукового співробітника Музею антропології та етнографії імені Петра Великого (Кунсткамера) РАН (Традиційні види спорту й етнічна ідентичність басків); Радослава Будзинського, докторанта Ягеллонського університету в Кракові (Польща); багато питань та неабиякий інтерес викликали доповіді Ірини Марченко та Марини Проніної, наукових співробітників Національного заповідника "Софія Київська". Їхні доповіді були приурочені дослідженню монументального живопису Кирилівської церкви у Києві.

Доволі проблемні доповіді виголосили також Дар'я Семенова (НаУКМА), Людмила Сорочук (Центр українознавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка), Богдана Сипко (Львівський національний університет імені Івана Франка), Світлана Белікова (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) та Оксана Парасюк, студентка ІV курсу спеціальності "Культурологія" НаУОА.

У багатьох доповідачів були наявні медіа-матеріали, що сприяли поліпшенню сприймання матеріалу, доповнювали та візуалізували усну інформацію.

Для оптимізації роботи конференції були об'єднані секції з проблем релігійної ідентичності та ідентичності в Україні, що мають споріднену тематику. Жваво обговорювалися доповіді науковців з Білорусі, Росії, України. Особливе зацікавлення викликав виступ професора Радзіка Ришарда, завідувача кафедри соціальних макроструктур Інституту соціології Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, який презентував погляд на проблему ідентичності українців серед націй Центрально-Східної Європи.

Доволі цікавою виявилася доповідь Вінічук Ліани, яка в контексті осмислення проблем релігійної ідентичності вдалася до порівняльного аналізу феномена маскулінності в Корані та Новому Заповіті.

Загалом, зміст окреслених питань, поставлених запитань та наступних дискусій засвідчив актуальність титульної теми конференції та потребу її подальшої аналітики. Варто зазначити, що на засіданнях секцій було поставлено більше запитань, ніж отримано загальноприйнятих відповідей, а отже, організаторам та учасникам ще є над чим працювати.

Микола Зайцев